

Karolina Grodecka

Otwarte Zasoby Edukacyjne poparte przez przedstawicieli rządów na świecie – relacja z kongresu UNESCO

Dziesiąta rocznica przyjęcia terminu „Otwarte Zasoby Edukacyjne”, refleksja nad definicją i stanem OZE na świecie, prace nad tekstem Deklaracji Paryskiej, prezentacje projektów i modeli otwartego publikowania, panele i dyskusje, w których łącznie wzięło udział około 400 osób, obecność przedstawicieli rządów różnych krajów – to wszystko składa się na dynamiczny obraz trzydniowego Światowego Kongresu Otwartych Zasobów Edukacyjnych UNESCO, który zakończył się w 22 czerwca 2012 roku w Paryżu. Podczas kongresu odbył się panel o stanie OZE w Polsce oraz sesja regionalna dotycząca Europy z udziałem polskiego przedstawicielstwa.

Główną osią kongresu było przyjęcie przez rządy krajowe strategii wspierania i rozwijania OZE, których powstanie jest (do)finansowane z pieniędzy publicznych. Przedstawiciele rządów różnych państw poprzez udział w kongresie dali wyraz swojego poparcia dla rozwoju ruchu na szczeblu krajowym. Dokumentem strategicznym, który ma pomóc rządów w konstytuowaniu polityki otwartości, jest przyjęta podczas kongresu Deklaracja Paryska (PDF). Prace nad deklaracją rozpoczęto już w grudniu 2011 roku. Na konferencji OCWC Global 2012 w Cambridge Abel Caine z UNESCO zachęcał wszystkich do włączenia się w proces konsultacji, które trwały aż do pierwszego dnia kongresu, kiedy to została przedstawiona i przyjęta ostateczna wersja Deklaracji Paryskiej. Sir John Daniel, przewodniczący *Commonwealth of Learning*, tak podsumował jej najważniejsze zapisy:

- podnoszenie świadomości na temat otwartych zasobów i możliwości ich wykorzystania,
- wspieranie rozwoju strategii i polityk narodowych, w tym otwierania zasobów finansowanych ze środków publicznych,

- promocja i wsparcie wdrożeń systemów otwartego licencjonowania treści,
- większe zaangażowanie w tworzenie zasobów w różnych językach, formatach, zróżnicowanych pod względem kulturowym,
- prowadzenie badań na temat lokalizacji OZE w nowych kontekstach,
- umożliwienie efektywniejszego wyszukiwania i ponownego wykorzystania otwartych zasobów.

Deklaracja Paryska nie ma charakteru wiążącego dla rządów państw, które opowiedziały się za przyjęciem jej zapisów. W kontekście promowanej przez Koalicję Otwartej Edukacji (KOED) definicji Otwartych Zasobów Edukacyjnych, zapisy deklaracji pozostawiają miejsce na otwarcie furtki do niewolnego licencjonowania treści, czyli używania głównie licencji z warunkiem NC. Jednak nadrzędnym jej celem jest możliwie szeroka adaptacja polityki otwartości przez kraje o różnych potrzebach i różnym stopniu otwarcia.

Paryski kongres składał się z dwóch części: oficjalnej – kongresowej – oraz otwartego seminarium i prezentacji projektów. Pierwsza część skupiła się na regionalnych panelach z udziałem przedstawicieli rządów krajów Europy i Ameryki. Wiceminister Administracji i Cyfryzacji Igor Ostrowski zaprezentował założenia projektu „Cyfrowa Szkoła” oraz polityki otwartości (ustawa o Otwartych Zasobach Edukacyjnych). Podczas otwartego seminarium członkowie Koalicji Otwartej Edukacji zorganizowali osobny panel o otwartych zasobach w Polsce, w którym brał udział: Bożena Bednarek-Michalska (KOED), Karolina Grodecka z Centrum e-Learningu AGH, Alek Tarkowski (CC Polska) i Kamil Śliwowski (CC Polska). Podczas panelu zaprezen-

towano program „Cyfrowa Szkoła”, omówiono problemy i szanse wolnych e-podręczników, które mają powstać w jego ramach, oraz działalność KOED i jej rekomendacje odnośnie do komponentu e-podręczniki. Sam program „Cyfrowa Szkoła”, a zwłaszcza sposób tworzenia w nim otwartych podręczników budził spore zainteresowanie wśród uczestników z innych krajów. Sesja okazała się być bardzo praktyczna i przydatna z uwagi na mocne argumenty przeciwko protestom wydawców oraz przybliżonym wyliczeniom wartości rynku podręczników w Polsce i formom ich dofinansowywania przez rząd polski, jakie zaprezentował Kamil Śliwowski.

Ciekawa była także sesja dotycząca stanu OZE w Brazylii, na Litwie, w Rosji i Francji. W każdym z tych państw UNESCO współfinansowało opracowanie publikacji OER – *State of the Art*. Raporty z trzech pierwszych krajów są dostępne na stronach UNESCO. W oficjalnej sesji Svetlana Knyazeva, dyrektorka *Institute for Information Technologies in Education* UNESCO, zadeklarowała chęć współpracy z Polską przy opracowywaniu podobnego raportu. To wielka szansa na promocję działalności Polski i wypracowywanych u nas otwartych modeli publikowania zasobów. Wydanie publikacji planowane jest na koniec roku 2012.

W kontekście innych działań brazylijskich został przedstawiony portal edukacyjny „Educo-pedia” z przykładami otwartych zasobów, niekoniecznie tylko podręczników.

Spośród prezentowanych podczas kongresu projektów warto wspomnieć o edX, wspólnej inicjatywie Uniwersytetu Harvarda i *Massachusetts Institute of Technology*. Innym ważnym projektem jest *OpenLearn* z brytyjskiego *Open University*, który daje aktualnie dostęp do 600 kursów o niezwykle bogatych zasobach w bardzo wielu formatach i jednocześnie jest środowiskiem, w którym 6-7 milionów studentów może uczyć się wspólnie, a także stawiać pierwsze kroki w tworzeniu własnych OER-ów. Spośród działań Wielkiej Brytanii został omówiony także program JISC OER, aktualnie na 3. etapie, gdzie wypracowano w ramach brytyjskich uniwersytetów modele otwarto-

ści, które można przenieść także poza środowisko akademickie i zaimplementować w szkołach.

Organizatorzy kongresu: UNESCO, *Commonwealth of Learning* (COL) wyszli z założenia, że świadomość korzyści z rozwijania OZE na poziomie krajowym i międzynarodowym jest wciąż jeszcze bardzo ograniczona, przez co jednym z celów kongresu było podniesienie tej świadomości poprzez prezentację najlepszych światowych praktyk. Odmienny punkt widzenia zaprezentował Cable Green z *Creative Commons*, który po trzech dniach obrad wyraził swoje zaskoczenie wysokim poziomem *know-how* praktyków. Jego zdaniem ta świadomość nie jest fragmentaryczna i składa się na spójną praktyczną wiedzę na temat otwartości. Przede wszystkim:

- dzielimy ten sam sposób definiowania, czym są Otwarte Zasoby Edukacyjne,
- rozumiemy specyfikę komunikacji w sieci, tworzenia treści *online* i działania licencji *Creative Commons*, wiemy, że koszty związane z dystrybucją i przechowywaniem treści są prawie równe zero,
- jesteśmy przekonani i mamy poczucie społecznego obowiązku dzielenia się treściami, które są finansowane ze środków publicznych.

Tak złożona wiedza w połączeniu z przyjętą deklaracją daje olbrzymią szansę na wprowadzenie fundamentalnej zmiany w edukacji. UNESCO już podczas kongresu zadeklarowało gotowość udostępnienia swoich publikacji na wolnej licencji od września.

Materiały pokongresowe, zdjęcia i prezentacje można znaleźć na stronie UNESCO.

Tekst został opublikowany na licencji *Creative Commons* – Uznanie autorstwa 3.0 Polska (CC-BY 3.0) na stronie <http://www.cel.agh.edu.pl/otwar-te-zasoby-edukacyjne-poparte-przez-przedstawic-ieli-rzadow-na-swiecie-relacja-z-kongresu-unesco>

Autorka jest pracownikiem Centrum e-Learningu AGH w Krakowie, metodykiem e-learningu, współtwórczynią Open AGH, od 2009 roku współpracuje z Koalicją Otwartej Edukacji